

דף ט.

עין משפט א.

הר"מ סימן רנ סעיף ט

ט יד. כבר נתבאר דמתנת שכיב מרע במקצת צריכה קנין, והוא בנתן בסתם, אבל במפרש שהוא נותן במתנת שכיב מרע אפי' שייר מקצת אין צריכה קנין^ב, וע"כ אם עמד חוזר ואם לא עמד קנה המקצת.

ט טו. נתן מתנה במקצת ופירש במתנת שכיב מרע הוא נותנה שלא צריכה קנין, ובכל זאת עשה קנין אינו קונה אלא א"כ כתב שהקנין הוא כמיפה את כחו^ג.

וכן אם כתב כל נכסיו ופירש שנותן הכל מעכשיו והקנה לו מחיים^ד, הרי היא כשאר מתנת בריא שאם הגיע השטר לידו, או שקנו מיד הנותן קנה הכל, ואינו יכול לחזור בו אפי' אם עמד.

הגה: י"א דה"ה מתנת שכיב מרע שכתב לו שהוא מקנה לו מהיום^ה הוי כמתנת בריא וצריכה קנין^ו, וע"כ יש להזהר בצוואת שכיב מרע שלא לכתוב בה שנותן במתנת בריא, או מהיום אם לא ציוה כך. דאם ציוה

ב. רמב"ם פ"ח מזכיה הלכה ט"ז-וי"ז ממסקנת הגמ' ב"ב קנ"א.

ומפרש, היינו שאמר שנותן במתנת שכיב מרע, והוי כמצווה מחמת מיתה. סמ"ע כ"ג.
ג. כמימרא דשמואל שם בקנ"ב ע"א דשמא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה. ועיי' בסמ"ע ס"ק נ' ונ"ב, טעם יפוי הכח. שהגם שלא צריכה קנין, קנין זה לא לגרוע אלא ליפות כוחו ואז דינה כמתנת שכיב מרע וקנה.

ד. ודוקא שאמר בזה הלשון, אבל אמר מעכשיו בלבד, יכול לחזור אם עמד, רק שבחוליו אינו יכול לחזור, ולפעמים גם בחוליו יכול לחזור. כ"כ בביאורים ס"ק י"ג.

ובפעמוני זה הביא דהרב דבר אמת הסתפק אם כתב "מהיום אם מתי" אם כוונתו מעת שאני בעולם ושיחול סמוך למיתה, וא"כ אם קנו מידו בסודר הרי חזר הסודר למריה, או דילמא כוונתו שיקנה מעכשיו בקנין וא"כ אז דינה כמתנת בריא וצריכה קנין, או שדינה כמתנת שכיב מרע ולא צריכה קנין. והסיק דדינה כמתנת שכיב מרע ולא צריכה קנין ע"ש.

ה. הרמ"א הוסיף על דברי המחבר שאם נמצא שטר שכתוב בו מהיום, אין אומרים שזה טעות סופר. סמ"ע ס"ק כ"ו. ובעינינו ג"כ שכתוב בשטר שמקנה לו ג"כ מחיים ולא די במעכשיו או מהיום שבזה לחוד יכול לחזור אם עמד. נתיבות ס"ק י"ז בחידושים.

ו. ואם היו בה הלואות שאינן נקנין בקנין אינו קונה המקבל אותם, ואם כתב בשטר כל לשון של זכות הוי יפוי כוחו יותר וקונה גם ההלואות. נתיבות ס"ק י"ח.

ואם העדים אמרו שהמצווה לא אמר מעכשיו או מהיום רק שכתבוהו הם ליפוי השטר אינם נאמנים ולא דמי לנאמנות דסי' ע"א סעיף י"א. כ"כ בפעמוני זהב ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

כך אסור לשנות ואז יש לה דין מתנת בריא וצריכה קנין, ואין אומרים בזה טעות סופר היה, ולכן אם לא היה קנין המתנה בטלה.

עין משפט ג. אה"ע סימן קמב סעיף ו

י. בעינן שיאמר השליח בפ"נ ובפנ"ח סמוך למסירת הגט או לאחר המסירה בתוך כדי דיבור^ז. לפיכך עבר תוכ"ד ולא אמרו ונשתתק הרי זה פסול עד שיתקיים בחותמיו.

עין משפט ה. יו"ד סימן רפז סעיף מה.נא

מה. נד. בששה דברים שוים שחרורי עבדים לגיטי נשים^ח. ובשאר דברים הרי הם כשאר שטרות, הששה דברים הם:

א. פסולים בערכאות של עכו"ם.

ב. כשרים בעד כותי.

ג. צריכים כתיבה לשם המשתחרר עצמו.

ד. אין נכתבין במחובר.

ה. אין חותמין עדיהן אלא זה בפני זה.

ו. שוים במוליך ומביא שצריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם.

נא. ס. שוין במוליך ומביא, שהמביא גט שחרור בא"י אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם^ט, ובחו"ל אם אין עדים מצויין לקיימו ואמר השליח בפני נכתב ובפני נחתם זהו קיומו, ואם בא האדון ועירער אח"כ אין משגיחין בו.

ז. והר"ן והתוס' נסתפקו אם אמר בפ"נ ובפנ"ח בעסוקין באותו ענין לפני הנתינה ועבר כדי דיבור ומסרו לה אי מהני, עיין בב"ש.

ח. ממשנה וברייתא בגיטין דף ט' ע"א ובגמ' ע"ב.

ט. באבן העזר סי' קמ"ב נתבארו חילוקי דינים ושם גם דבזה"ז צ"ל בפני נכתב ובפני נחתם בכל ענין. ש"ך ס"ק ס"ג.

עין משפט ו.

י"ד סימן רמז פ"ה מו

מו. נו. כל שטר שיש עליו אפי' עד אחד כותי פסול, חוץ מגיטי נשים ושיחרורי עבדים שהם כשרים בעד אחד ישראל ועד אחד כותי, והוא שיהיה כותי חבר.

ובזה"ז שהכותים כעכו"ם לכל דבריהם, אנו למדים מהם לצדוקים כ שהצדוקים בזה"ז כמו הכותים באותו זמן קודם שגזרו עליהם שיהיו כעכו"ם.

עין משפט ז.

י"ד סימן רמז פ"ה מו

מו. נה. כיצד, כל השטרות העולים בערכאות של עכו"ם כשרים בתנאים שנתבארו בהלכות הלואה בחו"מ סי' ס"ח, חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ל.

דף ט:

עין משפט א.

אה"ע סימן קל פ"ה מו

מו. כא. העדים צריכים לדעת קרוא וכתוב, ואם אינם יודעים לקרות

י. ממשנה גיטין דף י' ע"א, והטעם שבגט כשר בעד אחד כותי, כיון שבגט אשה ובגט שחרור אין חותמים אלא זה בפני זה, ואם הישראל החותם לא היה יודע שהכותי חבר לא היה חותם עמו, משא"כ בשאר שטרות שאין חותמים בדוקא זה בפני זה, אפשר שהישראל לא ידע שהכותי הוא חבר.

וצריך שהכותי יחתום ראשון בגט או בגט שחרור וכמו שהיא בש"ס שם, ומה שלא הזכירו זאת הפוסקים כתב בפ"ת מחכם אחד שזה מרומז בחב"ר כותי, היינו ראשי תיבות ח'ותם ב'ראשונה. ע"ש.

כ. וכן לקראים, כ"כ בש"ך ס"ק נ"ט, והביא דבתשובת מוהר"ר בצלאל אשכנזי סי' ג' האריך וכתב דבזה"ז הקראים קילקלו מעשיהם ואינם כשרים לשום עדות.

ל. מפורש בחו"מ סי' ס"ח.

קוראים להם **מ** והם חותמין **נ**, והוא שמכירין לשון הגט **ס**. ואם אינם יודעים לחתום על הגט רושמים להם על הנייר בדבר שאין רישומו ניכר, והם כותבים על הרושם. ויש אוסרים לכתחילה אלא מקרעים נייר אחר והם ממלאים האותיות שבקרעים.
כב. במקום עיגון שהעד חתם בחק תוכות הגט כשר **ע**.

עין משפט ב. חו"מ סימן מה פ"ד

ד ג. עדים שאין יודעים לחתום, **פ** וקרעו להם נייר חלק, שחותכין האותיות ומניחים על גבי השטר, וחתמו בזה שממלאים הקרעים, השטר **צ** פסול, **ק** ומכין את העדים מכת מרדות. **ר** ויש מכשרים השטר.

עין משפט ג. אה"ע סימן קמא פ"ה נה

נה נח. הבעל חייב במזונות אשתו עד שיגיע הגט לידה, או ליד שלוחה **ש**. וה"ה שהוא חייב בכל תנאי הכתובה. ואם מת הבעל לפני שהגיע

- מ.** ודוקא שניים מקריאים להם ולא אחד, כ"כ הב"ש.
- נ.** עיין בהג"א בפ"ב דגיטין בשם רבינו שמחה שאם העדים ציוו לסופר לחתום בשם כשר, והאו"ז חלק. וקשה קצת על רבינו שמחה מהסוגיא דמקרעין להם דמדוע צריך לקרע יצוו לסופר ויחתום בשם, ושמה רצה לחדש גם דין דמקרעין שכשר.
- ס.** וכדיעבד אף בלא מכירים לשון הגט אם קוראים לפניהם ומתרגמים להם מהני, כ"כ הב"ש.
- ע.** כ"כ הב"ש בס"ק כ' בסופו, ואם החק תוכות במילת עד כשר, דגם בלא כתיבת מילת עד כלל ג"כ כשר. ע"ש.
- פ.** ובגט התירו בכך, משום עיגון, אבל לצייר בשטר על גבי השטר עצמו והעדים ממלאים ברישום פסול אף בגט דהוי כתב ע"ג כתב ופסול, כ"כ הסמ"ע בס"ק ו'.
- והש"ך מכשיר ברישום ע"י שירטוט,
- צ.** דאין היכר בחתימתן וכל אחד יכול לעשות זה, חוץ מגיטין שהתירו בזה משום עיגונה.
- ק.** וגירסת הסמ"ע מכין אותו היינו לדיין, אבל העדים הם שוגגין, והש"ך גורס מכין אותם היינו לעדים. והנתיבות כתב דעיקר כהסמ"ע.
- ר.** טור והמגיד בשם הרשב"א והביאם הרמ"א לגבות בו ממשעבדי. ומ"מ כתב הנתיבות בס"ק ו' דכשממלאין מקום הקרעים דיו צריכים להרחיב או לקצר הדיו של כתיבתם דאל"כ אין לך יכול להזדייף יותר מזה דכ"א יכל ליקח אותן הקרעים ולהניח על שטר אחר.
- ש.** מכתובות צ"ז ע"ב, וה"ה מדין מגורשת ואינה מגורשת שחייב במזונותיה. וצ"ע במגורשת ואינה מגורשת אם מעשה ידיה לבעלה, ואם הוא חייב לפדותה, ועיין בשיטה מקובצת בכתובות שם.

הגט לידה, או ליד שלוחה, אינו גט. דאין גט לאחר מיתה.

עין משפט ד.

יו"ד סימן רפז סעיף עו

עו. צא. אמר לאחר זכה ^ה בגט שחרור זה לעבדי יצא לחירות, אע"פ שלא הגיע ליד העבד. אבל אמר תנו גט זה לעבדי אינו יכול לחזור בו ^א, ולא יצא העבד לחירות עד שיגיע לידו הגט, לפיכך האומר תנו גט לעבדי ומת, לא יתנו לאחר מיתה.

הגה: י"א דאם נתן גט ליד השליח ואמר לו תן גט זה לעבדי פלוני, כאילו אמר לו זכה לו ^ב.

עין משפט ה.

חור"מ סימן רנג סעיף יח

יח. כ. שכיב מרע שאמר תנו מנה לפלוני, בין אמר מנה זה, בין אמר מנה סתם ^ג נותנים, והוא שציוה מחמת מיתה ^ד שקונה באמירה או במחלק כל נכסיו להרבה בני אדם ולא שייר, וציוה לתת מכללם מנה לפלוני שהוי מסתמא מצווה מחמת מיתה. אבל אם ציוה לתת רק מנה אחד לפלוני הוי מתנת שכיב מרע במקצת שלא קנה מנה זה אלא בקנין ובמיפה כוחו ^ה. וכאן אפי' יקבל בקנין סודר לתת לו המנה לא קנה דמטבע אינו נקנה בחליפין, וצריך א"כ להקנות לו המנה אגב קרקע או

ת. כתב הט"ז בס"ק מ"ד דא"צ שימסור לו הגט שחרור מיד ליד דוקא ודלא כהב"ח. ועיין בחור"מ סי' קכ"ה.

א. ממשנה גיטין י"א ע"ב וכחכמים.

ב. ואע"ג דבמתנה לא הוי תן כזכי, מ"מ כאן קנה במוסר לידו והטעם דשחרור הוי כמו פרעון חוב, דאם לא עשה לו טובה לא שחררו, אבל במתנה מצינו שאדם נותן לחבירו מתנה בחנם, כ"כ הרא"ש בפ"ק דגיטין.

ג. מגיטין י"ג ע"א, ולמנה קבור לא חיישינן.

ד. לאו דוקא כדין מצווה מחמת מיתה, אלא ר"ל לאפוקי שיהיה מתנת בריא שצריכה קנין. סמ"ע ס"ק מ'.

ה. והיינו בפירוש לשם מתנת שכיב מרע דאז בעינן מיפה כוחו, כמבואר בסי' ר"נ סעיף ט', ש"ך ס"ק כ"ה ובזה יישב תמיהת הסמ"ע בס"ק מ"א.

שמטר המנה ביד שלישי מחיים ^ו.

עין משפט ו. חו"מ סימן רנ פעיף יה

יח. כח. ציוה השכיב מרע שיתנו שטר למקבל המתנה ומת, אין כותבין ונותנים לו ^ז, דשמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה, אלא א"כ ייפה כוחו בכתיבה ^ח כגון שאמר תנו לפלוני "ואף כתבו לו". ואפי' כבר נכתב השטר מחיים בלא שייפה כוחו אין נותנים לו אותו אחר מיתה.

עין משפט ז. יו"ד סימן רסז פעיף מח

מח. נז. בגט אשה נאמר "וכתב לה" ודרשו לשמה, ובגט שחרור ג"כ נאמר או חפשה לא ניתן "לה" עד שיכתוב לשמה ^ט.

עין משפט זו. יו"ד סימן רסז פעיף מט

מט. נח. בגט אשה נאמר "וכתב ונתן" מי שאינו מחוסר אלא נתינה בלבד, יצא הכותב במחובר ואח"כ קצץ שהרי מחוסר קציצה לפני הנתינה, ובגט שחרור נאמר וחפשה לא "ניתן לה" שלא יהיה מחוסר אלא נתינה בלבד.

ו. או שאמר תנו לו מנה מנכסי שהקנין מהני על הנכסים ונקנים בסודר כמבואר בסעיף י"ט ברמ"א.

ז. ב"ב קל"ה ע"ב. והיינו בשטר קנין עצמו דהיינו שכתוב בו "שדי נתונה לך" בזה אפי' כבר נמסר בחיים לא קנה אם לא שייפה את כוחו, אבל בשטר צוואה כדרך שמצוה אל ביתו שאינו עומד אלא לראיה, אם הגיע ליד המקבל מחיים קנה בלי שמייפה את כוחו, וכמבואר בסעיף י"ט.

ח. מרשב"ם ב"ב קל"ה ע"ב ד"ה שמא לא גמר.

ט. כמו שנכתבאר פרטיו באבן העזר סי' קל"א, ובענין שלא יכתוב במחובר שם סי' קכ"ד סעיף ד'-ה'.